Universiteit van Amsterdam

Amsterdam Centre for Insurance Studies (ACIS)

ACIS symposium Knelpunten in het verzekeringsrecht 13 November 2020 De bereddingsplicht in het verzekeringsrecht

Prof. dr. M.L. Hendrikse

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (1)

- ‘Voorkomen is beter dan genezen’: art. 7:957 lid 1 BW bepaalt dat de verzekeringnemer of de verzekerde binnen redelijk grenzen alle maatregelen moet nemen die tot voorkoming of vermindering van de schade kunnen leiden zodra deze van de verwezenlijking van het risico of het ophanden zijn daarvan op de hoogte is of behoort te zijn.

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (2)

- Enige algemene opmerkingen:

1) De bereddingsplicht rust zowel op de verzekeringnemer als op de verzekerde. Het museum-voorbeeld – PG. Titel 7.17 BW, p. 177 – toont dat dat dit alleszins redelijk is.
2) De bereddingsplicht geldt in beginsel voor *alle* schadeverzekeringen. De zorgverzekering is evenwel uitgezonderd. Vgl. art. 15 lid 1 Zvw (basiszorgverzekering) en HR K en J/Oost Nederland (HR 11 september 1998, NJ 1999, 664) (aanvullende zorgverzekering)
3) Naar mijn mening kan de bereddingsplicht het beste worden gezien als een *Obliegenheit* in plaats van een verbintenis. De wetgever neemt een tussenstandpunt in. Zie P.G. Titel 7.17 p. 179. Veel praktische gevolgen heeft het onderscheid evenwel niet.

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (3)

- Temporeel toepassingsgebied van de bereddingsplicht:

1) Met het ‘op handen zijn van de verwezenlijking van het risico’ ex art. 7:957 lid 1 BW wordt bedoeld de situatie dat het schadevoorval onmiddellijk dreigt. Zie PG. titel 7.17 BW, p. 177. Of daar sprake van is, hangt af van de omstandigheden van het geval. Zie bijvoorbeeld GC Kifid 2019-220 (scheefhangende conifeer) en GC Kifid 2018-288 (olieachtige substantie in meterkast). In het Staedion-arrest – HR 30 november 2007, NJ 2007, 641 - komt naar voren dat een verzekerde bij de vraag of er van dergelijke situatie sprake is, mag afgaan op het advies van ingeschakelde deskundigen. Van belang is wel dat het in deze zaak ging om een aansprakelijkheidsverzekering waarbij asbest speelde.

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (4)

2)

Verder speelt de bereddingsplicht op het moment dat het evenement intreedt.

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (5)

- Is er samenloop mogelijk tussen de wettelijke regeling van de bereddingsplicht/bereddingskosten en de wettelijke eigen schuld-regeling?

Ja, blijkt uit HR De Gans/NN – HR 23 oktober 1992, NJ 1992, 814 - en HR Containerbrand – HR 3 februari 1989, NJ 1990, 477- (in de situatie van *na* het plaatsvinden van het evenement) en uit HR Amercentrale (HR 13 juni 1975, NJ 1975, 509) (in de situatie van *voor* het plaatsvinden van het evenement).

Op met name op de eerste 2 uitspraken valt dogmatisch wel wat af te dingen zij het dat om verschillende redenen het aantal gevallen van samenloop beperkt zal zijn. Zie Hendrikse Verzekeringsrecht 2015, p. 558-559.

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (6)

- Mogelijke sancties bij schending van de bereddingsplicht:

1) Verrekeningsmogelijkheid ex art. 7:957 lid 3 BW
2) Bereddingsplichtvervalclausule
3) Beëindiging verzekeringsovereenkomst door ontbinding of tussentijdse opzegging

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (7)

- Bereddingsplichtvervalclausule is toegestaan nu art. 7:957 lid 3 BW van regelend recht is.
- Ook hier geldt het redelijk belang-vereiste als *preconditie* voor het inroepen van de verval van recht-sanctie: HR Driessen/Lochtenberg (HR 16 oktober 1998, NJ 1998, 898). In het SRK-arrest van 7 maart 2014, NJ 2014, 333 heeft de Hoge Raad overigens overwogen dat het redelijk belang-vereiste een *algemeen* vereiste is dat geldt bij *alle* verval van recht-clausules.
- Hetgeen bij de medewerkingsplichtvervalclausule geldt over gedeeltelijk verval (HR Polygram, 17 februari 2006, NJ 2006, 378) in plaats van geheel verval als ook de stelplicht en bewijslast (HR Tros, 5 oktober 2007, NJ 2008, 57) is ook hier toepasbaar.

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (8)

- Op grond van art. 7:959 lid 2 BW komen in beginsel alleen kosten verbonden aan uitgevoerde bereddingsmaatregelen alsmede de schade aan ingezette zaken voor vergoeding als bereddingskosten in aanmerking.
- Niet relevant is of het gaat om verzekerde of niet-verzekerde zaken en of de verzekerde dan wel een derde eigenaar is van de ingezette zaken. Zie PG titel 7.17 BW, p. 177.
- De ingezette zaken moeten wel bewust voor de beredding zijn ingezet.

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (9)

- Op grond van HR Nationale Nederlanden- ‘t Witte Paerdje – HR 10 oktober 2003, NJ 2005, 89 - moet worden aangenomen dat schade als gevolg van een verkeerde uitvoering van een bereddingsmaatregel ook als bereddingskosten voor rekening van de verzekeraar komen.
- Deze uitspraak is van belang omdat genoemde kosten niet als kosten in de zin van art. 7:957 lid 2 BW zijn aan te merken.
- Wansink ziet de grondslag in art. 6:248 lid 1 BW. Zie oratie UL 2006.

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (10)

- Heeft de verzekerde ook recht op vergoeding van gemaakte bereddingskosten indien de verzekerde zijn bereddingsplicht (gedeeltelijk) niet is nagekomen?
- Nee, zegt Stadermann diss. 2011 als ook in het algemeen de Zwitserse literatuur.
- Anders (de Zwitserse auteurs) Hönger/Süsskind 2001 die terecht opmerken dat de verzekerde voor het niet-naleven van de bereddingsplicht al bestraft wordt door een uitkeringverminderingssanctie. Ook zou het onbillijk zijn dat de verzekerde geen vergoeding ontvangt voor wel genomen bereddingsmaatregelen – zeker als deze succesvol waren – nu deze (mede) in het belang van de verzekeraar zijn gemaakt.

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (11)

- Kan een verzekeraar zijn bereddingskostenvergoedingsplicht in de verzekeringsvoorwaarden beperken?
- In geval van een consumentenverzekering is er een dwingende minimale dekking van de bereddingskosten tot aan het bedrag van de verzekerde som (art. 7:959 lid 1 jo. 7:963 lid 6 BW)
- Bij niet-consumentenverzekeringen ligt de zaak anders. Op grond van art. 7:963 lid 5 kan de vergoedingsplicht niet in het geheel worden uitgesloten. Is een uitsluiting voor 99,99% dan wel mogelijk? Zie ook Stadermann diss. 2011.
- Onder art. 7:959 lid 1 BW vallen overigens ook de redelijke kosten tot het vaststellen van de schade. Dit kunnen ook advocaatkosten zijn. Zie Rb. Zeeland-West-Brabant 27-3-2013, LJN BZ6469 r.o. 3.8

Bereddingsplicht/Bereddingskosten (12)

- De bereddingskostenregeling kent m.i. een belangrijk hiaat. Het zou aanbeveling verdienen om in navolging van het Duitse recht - § 83 Abs 3 jo. 87 VVG – in art. 7:957 lid 2 BW te bepalen dat bereddingskosten van de verzekerde gemaakt op aanwijzing van de verzekerde *altijd* voor vergoeding in aanmerking komen omdat op basis van de huidige regeling de situatie zich kan voordoen dat de verzekeraar dergelijke kosten niet vergoedt omdat een bepaalde limiet wordt overschreden. Overigens ben ik van oordeel dat een dergelijke gedraging van verzekeraar strijd oplevert met art. 6:248 lid 2 BW.